

Nr 54

Utlåtande i anledning av motioner om tillskapande av ett allmän- ägt bostadsbyggnadsföretag.

I de till bankoutskottet hänvisade likalydande motionerna I: 64 av herr *Werner* och II: 87 av herr *Nilsson* i Gävle *m. fl.* föreslås riksdagen besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om åtgärder för skapandet av ett allmänägt bostadsbyggnadsföretag i enlighet med vad i motionerna anförts, uppbyggt på statligt huvuddelägarskap samt med den fackliga och bostads-kooperativa rörelsen och kommunerna som delägare.

Motionerna

Medan staten till mycket stor del svarar för finansieringen av bostadsbyggandet är, påpekar motionärerna, de privata byggföretagen dominerande när det gäller produktionen av bostäder. Även byggnadsmaterialindustrin är till alldeles övervägande del privatägd. Den privata byggnadsindustrin har på senaste tiden kännetecknats av en snabb utveckling mot större enheter genom fusioner och uppköp. Bl. a. säges bankerna sträva efter ökat inflytande, utövat genom förvaltningsbolag.

Motionärerna betecknar det som viktigt att i det industriella bostadsbyggande som nu är nödvändigt få till stånd stora företagsenheter med totalprojektering och totalentreprenad och helst med tillgång till egen elementproduktion. Samhället bör härvidlag gå i spetsen. Motionärerna åberopar ett av Byggnadsarbetareförbundets kongress 1964 ställt krav på startandet av ett stort allmänägt byggföretag och beklagar att frågan härom inte förts vidare av statsmakterna. Den pågående byggindustrialiseringsutredningen åsyftar inte huvudsakligen denna fråga, och dess existens får enligt motionärernas uppfattning inte hindra att åtgärder vidtas för att inrätta ett stort allmänägt byggföretag. En rad fördelar med ett sådant anges. Förutom olika rationaliseringsmöjligheter nämns särskilt att ett fackligt inflytande kan garanteras.

Byggindustrialiseringsutredningen

Byggindustrialiseringsutredningen tillkallades i november 1964 för att utreda frågan om åtgärder till främjande av byggnadsbranschens industrialisering. Utredningen skall enligt sina direktiv i första hand inrikta uppmärk-

samheten på åtgärder som är ägnade att åstadkomma en effektivare organisation på byggnadsmarknaden. Bl. a. skall undersökas på vad sätt en ökning av den industriella tillverkningen av byggelement kan åstadkommas. Skulle utredningen därvid komma till den slutsatsen att staten bör ta egna produktionsalternativ, bör den överväga formerna härför. I direktiven framhålls att i detta sammanhang bör prövas om statliga åtgärder kan ges formen av samverkan med andra på byggnadsmarknaden verksamma organ.

Utredningen har i september 1966 framlagt ett stencilerat betänkande med titeln »Standardisering, normering, typgodkännandeverksamhet». Utredningsarbetet har därefter fortsatt och beräknas pågå hela år 1968.

Statlig produktion av byggnadsmaterial

Det statsägda Svenska Skifferoljeaktiebolaget har t. o. m. år 1965 avvecklat sin tidigare verksamhet och är nu helt inriktat på tillverkning och försäljning av byggnadsmaterial. Detta sker genom de av bolaget förvärvade AB Svenska Durox med dotterbolag och Laxå Bruks AB.

Svenska Durox AB är moder- och försäljningsbolag för Skövde Gasbetong AB, som tillverkar lättbetong och en rad produkter för vilka lättbetong är utgångsmaterial, bl. a. byggnadselement av olika slag. Den år 1966 levererade lättbetongkvantiteten motsvarade ca 10 procent av landets förbrukning. Ett annat dotterbolag är AB Svenska Stenhus, som försäljer villor avsedda att uppföras i serier om 12—15 hus eller mer. Laxå Bruks AB tillverkar bl. a. mineralullsprodukter. Sådana produceras även, i väsentligt större skala, av AB Rockwool, i vilket koncernen äger 50 procent av aktierna.

Tidigare motioner i ämnet

Motioner med samma syfte som de nu förevarande har tidigare väckts vid 1965 och 1966 års riksdagar. Bankoutskottet har i sina utlåtanden (1965 nr 20, 1966 nr 5) över dessa motioner hänvisat till byggindustrialiseringsutredningens pågående arbete och med hänsyn därtill ansett skäl saknas för en särskild utredning i det syfte som motionärerna föreslagit. I enlighet med vad utskottet hemställt har riksdagen lämnat motionerna utan åtgärd.

Utskottet

Byggindustrialiseringsutredningen behandlar frågor av grundläggande betydelse för ett ställningstagande till det förslag som framlagts i förevarande motioner. Med hänsyn till det pågående utredningsarbetet är utskottet icke berett att tillstyrka att riksdagen skulle hos Kungl. Maj:t begära en särskild utredning om skapandet av ett allmänägt bostadsbyggnadsföretag.

Utskottet hemställer således,

att motionerna I: 64 och II: 87 icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 21 november 1967

På bankoutskottets vägnar:

C. G. REGNÉLL

Närvarande:

från första kammaren: herrar Ståhle (s), Åke Larsson (s), Palm (s), Åkerlund (h), Lundin (s), Lundberg (h), Stefanson (fp) och Mattsson (cp);

från andra kammaren: herrar Regnéll (h), Franzén i Motala (s), Bengtsson i Landskrona (s)*, Rask (s), Fridolfsson i Rödeby (s), Hyltander (fp), Börjesson i Falköping (cp)* och Ullsten (fp)*.

* Ej närvarande vid justeringen.